

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема: „Социално включване чрез неформално образование“

Докторант: **Весела Видкова Марева**

Форма на обучение: задочна

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство (Социални дейности)“, професионално направление 3.4. Социални дейности, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки.

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Радкова Масларова, ди

Научен консултант: проф. Красимира Тошева Бенкова, дф.

Автор на становището: доц. Милослава Русинова Янкова, дп

(Заповед № 3473/16.12. 2019 на Ректора на Тракийския университет)

I. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд „Социално включване чрез неформално образование“ разглежда актуален и безспорно с нарастваща с времето значимост социален проблем в българското общество, който все още не намира напълно своето теоретическо и най-вече практическо решение. Изследователският подход на докторанта е резултатен и може да послужи като модел за други подобни изследвания.

Дисертационният труд е представен в един оптимален формат за такава разработка от 278 стандартни страници. Състои се от въведение, четири глави, заключение и изводи, библиография и приложения. Онагледена е с 21 фигури, 13 диаграми и 44 таблици. Научната литература включва общо 130 заглавия, от които 55 на кирилица, 58 на латиница и 17 интернет източника.

Разработката се отличава с ерудиция и езикова прецизност. Справката на цитиранията и позоваванията върху литературните източници показва, че те осигуряват на докторанта необходимата компетентност и осведоменост, както в теоретически, така и в практически аспект.

II. Съдържателни измерения на дисертационния труд

Актуалността и значимостта на темата на дисертационния труд „Социално включване чрез неформално образование“ се определя от необходимостта да се отговори на предизвикателствата, пред които е поставен социалният работник в пространството на социалното включване.

Във **въведението** ясно и точно е дефинирана изследователската концепция, която ще се ползва в разработката от Весела Марева. Прецизно са изведени необходимостта, целта, задачите и методите на изследване.

В **първата глава** на дисертацията, озаглавена “Теоретико-концептуален анализ на неформалното образование като предпоставка за социално

включване”, е очертана общата методологическа рамка на научния труд през анализа на понятията ”социално включване” и ”неформално образование”. По отношение на понятието ”социално включване” авторът се придържа до Европейската дефиниция, а що се отнася до неформалното образование, дисертантът го интерпретира в широки граници като включено в извънучилищната система без времево и пространствено ограничение.

Контент-анализът експлицира основните характеристики на неформалното образование и ролята му в процеса на социално включване. Историческият анализ води до извода, че независимо от традицията дейността на неформалното образование да се разглежда като инструмент за социално включване на определени слоеве от населението в световен и национален мащаб, за добри практики в това отношение може да се говори едва през последните няколко години.

Във **втора глава** „Нормативна и правна регулация на социалното включване и неформалното образование” са представени най-важните от научен и приложен смисъл нормативни актове на действащото международно, национално и общностно законодателство и правните норми.

Подчертава се мнението, че в България няма конкретни параметри и правни норми на неформалното образование и младежката работа, които са същностен елемент за социалната работа с млади хора по смисъла на европейската нормативна рамка. Затова е от изключителна важност разработване на образователни и трудови стандарти за професията „младежки работник“, както и санкциониране на знанията и уменията, придобити чрез неформално образование.

Третата глава на дисертационното изследване “Дизайн на изследването“ предоставя възможността да се запознаем с програмата на изследването, социално-демографската характеристика на участниците в емпиричното изследване, описание на методиката на изследване. В основата ѝ стои „Индексът за социално включване“.

В **четвърта глава** „Анализ, интерпретация и дискусия на резултатите от емпиричното изследване“ се прави анализ на резултатите от изследването на индекса на социалното включване и преглед на данните, предоставени от институциите, работещи в сферата на неформалното образование за периода от 2014 г. до 2017 г. Видно е налагането на нова посока на развитие на социалната работа с млади хора, даваща отражение върху създаването на включващи типове култура, формирането на политики и развиването на практики.

При прехода от емпирично към теоретично изследване авторът използва корелационен и дисперсионен анализ.

Анализът на дисертационния труд, структуриран съобразно неговите цели и задачи, дава основание за изводи с теоретико-приложен характер.

В резултат от извършената работа в дисертационния труд се защитава основната хипотеза, според която неформалните образователни дейности създават предпоставка за постигане на социално включване на деца и младежи от уязвими групи, а действията в тази посока са ефективни за превенция на социалното изключване на тази категория български граждани.

Изследването е проведено коректно, данните са обработени и анализирани съобразно етичните научни изисквания.

Авторефератът отразява структурата и съдържанието на дисертацията и дава реална представа за същността на проведеното изследване, ограниченията и трудностите, които са срещнати при набирането и обработката на данните.

Приносните моменти са ясно очертани. Те са резултат както на сериозния теоретичен анализ на съществуващата научна литература и разглежданите проблеми, така и на практическите данни от изследването и тяхната интерпретация. Особено внимание заслужава фактът, че те са реално приложими в социалната практика.

Публикации: Трите публикации на докторанта, които са имплицитно свързани с темата на дисертацията. За научната компетентност на дисертанта говори фактът, че една от статиите е с ИФ.

Препоръки: Препоръчвам на докторанта да задълбочи и разшири изследванията си относно *Социалното включване чрез неформално образование*, особено що се отнася до различните целеви групи.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По своята структура и концептуален замисъл, научна широта и задълбоченост дисертационният труд на Весела Видкова Марева отразява притежаваните от автора качества и умения за самостоятелно научно изследване. Той съдържа теоретически и практико-приложни резултати, които представляват оригинален принос в разглежданата научна област и отговаря на всички изисквания на закона за развитие на академичния състав в Република България. Това ми дава пълно основание да дам положителна оценка и да предложа на Многоуважаваните членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „Доктор“ на Весела Видкова Марева по научната специалност “Организация и управление извън сферата на материалното производство (Социални дейности)“, професионално направление „Социални дейности“.

24. 02. 2020 г.
гр. Шумен

Изготвил становището:
(доц. д-р Милослава Русинова Янкова)

DISSERTATION OPINION

for a dissertation on the topic: "Social inclusion through non-formal education"

Doctoral student: Vesela Vidkova Mareva

Form of study: part-time

For the grade of educational and scientific degree "Doctor" in the specialty "Organization and management outside the sphere of material production (Social activities)", professional field 3.4. Social activities, higher education 3. Social, economic and legal sciences.

Scientific supervisor: Prof. Dr. Emilia Radkova Maslarova, di

Scientific Advisor: Prof. Krasimira Tosheva Benkova, df

Author of the opinion: Assoc. Prof. Miloslava Rusinova Yankova, dp

(Order No. 3473 / 16.12. 2019 of the Rector of the Trakia University)

I. General characteristics of the thesis.

The dissertation work "Social inclusion through non-formal education" examines a topical and undoubtedly increasing social problem in Bulgarian society, which still does not fully find its theoretical and most practical solution. A Ph.D. research approach is effective and can serve as a model for other such research.

The dissertation is presented in one optimal format for such development from 278 standard pages. It consists of an introduction, four chapters, conclusions, a bibliography, and annexes. It is illustrated with 21 figures, 13 diagrams, and 44 tables. The scientific literature includes a total of 130 titles, of which 55 are in Cyrillic, 58 are in English and 17 are online sources.

The development is distinguished by its erudition and linguistic precision. Reference to citations and references to literary sources indicate that they provide the doctoral student with the necessary competence and awareness, both theoretically and practically.

II. Substantive dimensions of dissertation work

The relevance of the thesis topic "Social inclusion through non-formal education" is determined by the need to respond to the challenges faced by the social worker in the social inclusion space.

The introduction clearly and precisely defines the research concept that will be used in the development by Vesela Mareva. The necessity, purpose, tasks, and methods of research are precisely stated.

The first chapter of the dissertation entitled "Theoretical and conceptual analysis of non-formal education as a prerequisite for social inclusion" outlines the general methodological framework of scientific work through the analysis of the concepts of "social inclusion" and "non-formal education". Concerning the concept of "social inclusion", the author adheres to the European definition, and as regards non-formal education, the dissertation interprets it broadly as being included in the extracurricular system without time and space.

The content analysis explains the main characteristics of non-formal education and its role in the process of social inclusion. The historical analysis leads to the conclusion that, despite the tradition of considering the activity of non-formal education as a tool for social inclusion of certain sections of the population on a global and national scale, good practices in this respect can only be discussed in the last few years.

In the second chapter "Regulatory and Legal Regulation of Social Inclusion and Non-formal Education", the most important of the scientific and applied sense are the normative acts of the current international, national and community legislation and legal norms.

It is emphasized that in Bulgaria there are no specific parameters and legal norms of non-formal education and youth work, which are an essential element for social work with young people within the meaning of the European regulatory framework. It is therefore of the utmost importance to develop educational and labor standards for the youth worker profession, as well as to sanction the knowledge and skills acquired through non-formal education.

The third chapter of the research study "Design of the research" provides the opportunity to get acquainted with the research program, the socio-demographic characteristics of the participants in the empirical research, a description of the research methodology. At its core is the Social Inclusion Index.

Chapter Four, Analysis, Interpretation and Discussion of the Results of the Empirical Study, analyze the results of the Social Inclusion Index survey and reviews the data provided by institutions working in the field of non-formal education from 2014 to 2017 d. A new direction for the development of social work with young people can be seen, reflecting on the creation of inclusive types of culture, policy formulation and the development of practices.

In the transition from empirical to theoretical research, the author uses correlation and variance analysis.

The analysis of the dissertation work, structured according to its goals and tasks, gives grounds for conclusions with theoretical and applied character.

As a result of the work done in the dissertation, the basic hypothesis is defended, according to which non-formal educational activities create a prerequisite for achieving social inclusion of children and young people from vulnerable groups, and actions in this direction are effective for preventing the social exclusion of this category of Bulgarian citizens.

The study was conducted correctly, the data were processed and analyzed according to ethical scientific requirements.

The abstract reflects the structure and content of the dissertation and gives a real idea of the nature of the research, the limitations and the difficulties encountered in collecting and processing the data.

Contributing moments are clearly outlined. They are the result of both a serious theoretical analysis of the existing scientific literature and the issues under consideration, as well as of the practical data from the research and their interpretation. Particularly noteworthy is the fact that they are applicable in social practice.

Publications: The three Ph.D. publications that are implicitly related to the topic of the dissertation. The scientific competence of the dissertation is explained by the fact that one of the articles is with IF.

Recommendations: I recommend that the Ph.D. student deepen and expand his research on Social Inclusion through non-formal education, especially concerning the various target groups.

III. CONCLUSION

By its structure and conceptual design, scientific breadth and depth, Vesela Vidkova Mareva's dissertation reflect the author's qualities and skills for independent scientific research. It contains theoretical and practical results that make an original contribution to the scientific field and meets all the requirements of the law for the development of the academic staff in the Republic of Bulgaria. This gives me a full reason to give a positive assessment and to offer the Honourable members of the Scientific Jury to award the educational and scientific degree "Doctor" of Vesela Vidkova Mareva in the scientific specialty "Organization and Management Outside the Field of Material Production (Social Activities)", professionally Social Activities section.

24. 02. 2020

Shumen

Drafted the opinion:

(Assoc. Prof. Dr. Miloslava Rusinova Yankova)